

**” NO SIINÄ ON SE KIVOINTA ETTÄ MÄ TAHDON OPPIA UUTTA
KIELTÄ SITTEN MÄ AION ISONA HARJOITELLA UUSIA KIELIÄ.”**

Selvitys englantipainotteisen päiväkodin menetelmistä kielen opetuksessa
sekä työntekijöiden ja lasten mielipiteitä niistä

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Visamäki, sosiaalialan koulutus

kevät, 2018

Selina Herrala & Jenni Nikkilä

Sosiaalialan koulutus
Visamäki

Tekijä	Selina Herrala & Jenni Nikkilä	Vuosi 2018
Työn nimi	”NO SIINÄ ON SE KIVOINTA ETTÄ MÄ TAHDON OPPIA UUTTA KIELTÄ SITTEN MÄ AION ISONA HARJOITELLA UUSIA KIELIÄ.” Selvitys englantipainotteisen päiväkodin menetelmistä kielen opetuksessa sekä työntekijöiden ja lasten mielipiteitä niistä	
Työn ohjaaja	Jana Vyborna-Turunen	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää erään kantahämäläisen englantipainotteisen päiväkodin menetelmiä englannin kielen käytössä. Tutkimuksessa selvitettiin myös työntekijöiden mielipiteitä ja kokemuksia näistä menetelmistä sekä päiväkodin viskariryhmäläisten mielipiteitä englannin kielestä päiväkodissa.

Tutkimus toteutui kvalitatiivisena, jossa tiedonkeruumenetelmänä toimi lasten yksilöhaastattelut sekä työntekijöiden kyselylomake. Tutkimustulosten analysoinnissa käytettiin teemoitteluja. Teoriapohjana tutkimuksessa oli lapsen kielen kehityksen vaiheet sekä paljon käytetty vieraan kielen opetusmenetelmät varhaiskasvatuksessa, kielikylpy ja -suihku, joiden piirteitä löytyy myös tilaajapäiväkotimme käyttämissä menetelmissä.

Tutkimusaineistosta nousi esille, että tehokkain menetelmä englannin kielen opetuksessa on käyttää englantia erilaisissa arkisissa tilanteissa. Myös toiston merkitys oli merkityksellistä. Työntekijät olivat tyytyväisiä käyttämiinsä menetelmiin, mutta halukkaita myös kehittämään niitä. Lasten haastatteluista kävi ilmi, että he pitävät englannin kielen käyttämisestä päiväkodissa, vaikka eivät aina ymmärrä mitä aikuinen sanoo. Merkittävin johtopäätös oli, että työntekijöiden menetelmät englannin kielen opetuksessa ovat toimivia, sillä lapset käyttävät ja ymmärtävät jonkin verran englantia.

Avainsanat kaksikielisyys, varhaiskasvatus, kielikylpy, englannin kieli

Sivut 36 sivua, joista liitteitä 7 sivua

Degree programme in social services
Visamäki

Authors	Selina Herrala & Jenni Nikkilä	Year 2018
Subject	Study on language teaching methods in English language oriented daycare center and the staff's and children's opinions about the methods	
Supervisor	Jana Vyborna-Turunen	

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to collect information on methods used in teaching English in a daycare center in Kanta-Häme. The aim was also to examine the staff's and five-year-old children's experiences and opinions about the methods.

The study was qualitative in nature and the data were obtained through an interview with the children and a survey among the staff. The children's data were collected through semi-structural interviews. All the data were analyzed by using qualitative content analysis. The theoretical background of the thesis consists of the different stages of children's language development, common methods of language teaching in early education as well as language immersion, which is featured in the methods used by the target daycare center

The majority of staff believed that using English in everyday situations is the most effective method of learning English. Almost all respondents agreed that repetition is extremely important when learning a new language in early childhood education. The results revealed that the children enjoy using English in the daycare center even though they do not always understand everything they are told in English. Overall, the study proves that the language teaching methods used by the staff in the daycare center are efficient, because the children use and understand English to some extent.

Keywords Bilingualism, early childhood education, language immersion, English language

Pages 36 pages including appendices 7 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	KIELEN KEHITYS.....	3
2.1	Kielen kehityksen vaiheet.....	3
2.1.1	Esikielellinen vaihe	4
2.1.2	Kielellinen vaihe.....	4
2.2	Kielen kehityksen tukeminen	5
2.3	Kaksikielisyyden vaikutukset lapseen	6
3	VIERAAN KIELEN OPETUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	6
3.1	Kielikylpy.....	7
3.2	Kielikylvyn kehitys tulevaisuudessa	8
3.3	Kielisuihku	9
3.4	Englannin kieli valtaa alaa Suomessa	9
4	AIEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEESTA.....	10
5	TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	12
5.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	12
5.2	Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset	12
5.3	Aineistonkeruu	13
5.3.1	Haastattelu	13
5.3.2	Kyselylomake	15
5.4	Aineiston analysointi	16
6	TUTKIMUSTULOKSET, TYÖNTEKIJÄT.....	17
6.1	Menetelmät.....	17
6.2	Mielipiteet ja kokemukset.....	18
6.3	Lapset oppijoina	19
7	TUTKIMUSTULOKSET, LAPSET	20
7.1	Kielitaito	20
7.2	Mielipiteet	21
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	22
9	POHDINTA.....	24
	LÄHTEET	27
	Liitteet	
Liite 1	Tutkimuslupa vanhemmilta	
Liite 2	Kyselylomake	
Liite 3	Lasten haastattelukysymykset	
Liite 4	Questionnaire	

1 JOHDANTO

Ennen on uskottu, että lapsen ei ole hyvä oppia muuta kuin äidinkieltään varhaisessa vaiheessa, sillä sen on luultu sekoittavan lasta. Myöhemmin on kuitenkin ymmärretty, että kahden kielen oppiminen ei sekoita lasta. Lapsi osaa erottaa kielet toisistaan ja kahden kielen oppiminen on aivan yhtä sujuvaa kuin yhdenkin. Jo opitut kielet ovat hyvänä pohjana uusien kielten oppimiselle, jolloin uuden kielen oppiminen on aina helpompaa. (Kinnari-nen 2011.) Vieraan kielen oppiminen varhaisessa vaiheessa on ollut meillä kiinnostuksen kohteena jo pitkään. Meillä on kokemusta kaksikielisistä päiväkodeista, ja olemme itsekin huomanneet, että lasten on mahdollista omaksua vierasta kieltä jo varhaisessa vaiheessa. Erityisesti englannin kielen käyttö toisena kielenä päiväkodissa on kiehtonut meitä. Kiinnostus lähti Australiasta, jossa olimme kolme kuukautta tekemässä syventävää harjoittelua. Opinnäytetyön aihekin valikoitui tämän kiinnostuksen pohjalta.

Tavoitteena opinnäytetyössä on tutkia erään englantipainotteisen päiväkodin menetelmiä englannin kielen opettamisessa, ja mihin he haluavat opetuksessaan panostaa. Tarkoituksena on myös selvittää lasten mielipiteitä englannin kielen käytöstä. Tutkimukselle suuntaa antaa se, että halutaan tuoda lasten ääntä kuuluviin, vaikka tutkimuksen pääpaino on menetelmissä ja työntekijöiden kokemuksissa niistä. Kaksikielisyyden tutkiminen painottuu yleensä monikulttuurisuuteen, joten tutkimuksella tuodaan hieman erilaista näkökulmaa esiin.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena haastattelua ja kyselylomaketta apuna käyttäen, sillä tavoitteena oli saada kuvailevia vastauksia, omia kokemuksia ja mielipiteitä. Haastatteluihin osallistui neljä lasta, jotka olivat viskariryhmästä sekä kyselomakkeisiin vastaukset saatiin kaikilta päiväkodin työntekijöitä, joita oli neljä. Tutkimustuloksien analysoinnin apuna käytettiin teemoittelua.

Opinnäytetyön teoriapohjana on tietoa lapsen kielellisestä kehityksestä, joka on hyvä ottaa huomioon kaksikielisyydessä. Kielen kehitys on jaettu esikielelliseen sekä kielelliseen vaiheeseen eli vaiheeseen, jossa lapsi ei vielä osaa käyttää kieltä sekä vaiheeseen, jossa lapsi tuottaa jo puhetta. Tässä osiossa kerrotaan myös, kuinka lapsen kielellistä kehitystä tulisi tukea sen eri vaiheissa. Kielen kehityksen tukemista on pohdittu myös kaksikielisten lasten osalta. Kielen kehitykseen on hyvä kiinnittää huomiota, jos lapsi elää kaksikielisessä ympäristössä. Tämän vuoksi otimme tätä teoriapohjaa mukaan tutkimukseemme.

Teoriapohjassa on myös esitelty kielikylpyä ja -suihkua, jotka ovat paljon käytettyjä menetelmiä vieraan kielen opettamisessa. Tilaajapäiväkodin

menetelmistä löytyy paljon samankaltaisuuksia näiden kanssa, kuten esimerkiksi vieraan kielen käyttäminen arkisissa tilanteissa. Tietoperustassa on käsitelty myös englannin kielen suurta merkitystä suomalaisten arjessa ja elämässä. Englanti valtaa alaa Suomessa niin viihdeteollisuudessa kuin yritysmaailmassakin.

Raportin lopussa on käsitelty teoriaa laadullisesta tutkimuksesta, käyttämämme aineistonkeruumenetelmistä sekä teemoittelusta. Teoriaa on peilattu tähän tutkimukseen ja perusteltu niiden käyttöä. Raportti sisältää myös tutkimustulokset, niiden analysointia sekä johtopäätöksiä. Viimeisessä kappaleessa on pohdittu opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamista, omaa työskentelyä sekä prosessin kulkua. Pohdintaa on tehty myös eettisyydestä, tutkimuksen luotettavuudesta sekä sen yleistettävyydestä.

2 KIELEN KEHITYS

Tämä luku käsittelee kielen kehitystä. Alussa käydään läpi, miksi kielen oikeanlainen kehittyminen on tärkeää ja mihin kaikkiin asioihin se vaikuttaa. Luvussa esitellään kielen kehityksen vaiheet esikielellisen ja kielellisen vaiheen kautta. Myöhemmin tässä luvussa esitellään myös, kuinka alle 3-vuotiaiden, 3-6 -vuotiaiden sekä kaksikielisten lasten kielen kehitystä voidaan tukea. Viimeisenä tässä luvussa esitellään kaksikielisyyden erilaisia vaikutuksia lapseen.

Ihmisille kielen käyttäminen on yhtä luonnollista kuin esimerkiksi hengittäminen ja käveleminen. Tämän takia tutustuminen itseen ja ympäristöön lapsuudessa tapahtuu pitkälti kielen kautta. Lapsen käsitykset ihmisistä, yhteiskunnasta sekä ympäristöstä muodostuvat suurilta osin kielen avulla. Lapsen kielellinen kehitys on yhteydessä lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen. Kielellinen kehitys nopeutuu, kun motoriset, sosio-emotionaaliset ja kognitiiviset taidot kehittyvät. Tällöin lapsi esimerkiksi liikkeessään voi tutkia ympäristöään enemmän kytkemällä erilaisia kielellisiä merkkejä uusiin asioihin. Lapsi uskaltautuu myös vuorovaikutukseen tutkiessaan ympäristöään, joka on oleellinen osa kielen kehitystä. (Koppinen, Lyytinen & Rasku - Puttonen 1989, 7 – 8.)

Kieli on siis yhteydessä yleisesti koko kehitykseen ja se kehittää ajattelun laajuutta sekä nopeutta. Syvempi tutustuminen kieleen alkaa sanojen merkitysten pohtimisesta ja vähitellen lapset alkavat irtaantua sanojen merkityksistä ja keskittyvät itse kieleen. Lapset tulevat tietosiksi kielestä ja oppivat ulkopuolisen suhtautumisen kieleen. (Nurmilaakso 2011.)

2.1 Kielen kehityksen vaiheet

Tämä kappale sisältää tietoa siitä, mitä lapsi tarvitsee kielelliseen kehitykseensä. Tässä kappaleessa esitellään myös kielenkehityksen esikielellinen vaihe, joka on lapsella ensimmäisen ikävuoden aikana sekä kielellinen vaihe, joka kestää niin kauan, kuin kielen kehittyminen jatkuu. Tässä kielellinen vaihe on rajattu kuuteen ikävuoteen asti.

Jotta kielen kehitys olisi mahdollista, tulisi lapsella olla riittävästi mahdollisuuksia erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sekä lasten että aikuisten kanssa. Tällöin lapsi pystyy havainnoimaan päivittäisiä toimintoja sekä vaikiinnuttamaan ei-kielellistä tietoa ympäristöstään, ihmisistä, esineistä sekä tapahtumista. (Koppinen ym. 1989, 34.)

2.1.1 Esikielellinen vaihe

Ensimmäisen ikävuoden aikana on esikielellinen vaihe, jolloin tavanomaisia lapselle ovat erilaiset ääntelyt, jokertelu sekä ensimmäisen ikävuoden lopulla esiintyvä äänteiden yhdisteleminen ja sanojen jäljitteleminen. Lapselle on tärkeää kuulla ääniä, jolloin hän haluaa löytää äänen lähteen. Tämän seurauksena lapsi alkaa äännellä myös itse. (Koppinen ym. 1989, 37.)

Kahden ensimmäisen elinkuukauden aikana ääntely alkaa lähinnä hengityksen yhteydessä sekä ääntelyllä, joka ilmaisee epämukavuutta. 2-3 kuukauden ikäisenä alkaa nauru ja kujertelu. (Koppinen ym. 1989, 37.) Tämän ääntelyvaiheen jälkeen, noin 7-9 kuukauden ikäisenä alkaa jokerteluvaihe, jonka jälkeen lapsi alkaa käyttämään myös eleitä ilmaisun tukena (Aivoliitto n.d.a).

2.1.2 Kielellinen vaihe

Yleensä lapsi sanoo ensimmäisen sanansa noin yksi vuotiaana ja pikkuhiljaa lapsen käyttämät sanat alkavat lisääntyä (Hermanson 2012). Nämä ensisanat liittyvät lapsen lähiympäristöön ja ovat useimmiten lyhyitä. Ensisanoina esiintyy eniten substantiiveja, jonka jälkeen alkaa verbien käyttäminen. (Koppinen ym. 1989, 43.) Tällöin lapsella on noin 10-60 sanaa, joiden merkityksen hän ymmärtää. Lapsi ymmärtää aina enemmän sanoja, kuin mitä hän itse pystyy tuottamaan. (Aivoliitto n.d.a)

Kaksi vuotias lapsi tuntee jo noin 200 sanaa, ja osaa käyttää niitä myös yhdessä. Lapsi alkaa vähitellen käyttämään myös adjektiiveja sekä partikkeleja. Tässä vaiheessa lapsi oppii paljon uusia sanoja jopa päivittäin. (Helsingin kaupunki 2017.) Kaksi vuotias lapsi alkaa oppimaan myös jo taivutusmuotoja, joista ensimmäisenä lapsen puheessa esiintyy monikko (Koppinen ym. 1989, 61).

3-vuotiaana lapsen puhe on jo tuntemattomallekin ymmärrettävää, vaikka puhe voi vielä olla hieman katkonaista ja toistavaa (Hermanson 2012). Lapsi käyttää puheessaan apuverbejä sekä eri taivutus- ja aikamuotoja. Lapsi oppii myös kysymys-, kiello- ja käskylauseen rakenteen. (Aivoliitto n.d.a)

Nelivuotias ymmärtää ja puhuu hyvin arkipuhetta sekä osaa jo melko hyvin oikean lauserakenteen ja taivutusmuodot (Aivoliitto n.d.). Lapsi elää tässä vaiheessa puhumisen kulta-aikaa ja lapsi nauttiikin loruista, sanaleikistä ja saduista (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017).

Viisi vuotiaan lapsen tulisi jo osata vastata yksinkertaisiin miksi -kysymyksiin, joka tarkoittaa myös sitä, että syy-seuraussuhteet tulevat tutuiksi (Hermanson 2012). Lapsi ymmärtää hyvin kieltä ja puhuu sitä myös itse sujuvasti. Jotkin äänteet, kuten r, d, s ja l saattavat olla tässä vaiheessa vasta kehittymässä. (Helsingin kaupunki 2017.)

6 vuoden iässä lapsi hallitsee jo noin 14 000 sanaa ja puhe on yleiskielen mukaista. Lapsi oppii yhdistelemään, poistamaan ja laskemaan äänteitä. (Aivoliitto n.d.a) Tässä ikävaiheessa herää myös lukemaan oppimisen halu (Helsingin kaupunki 2017).

2.2 Kielen kehityksen tukeminen

Tässä kappaleessa käsitellään kielen kehityksen tukemista. Ensimmäiseksi käsitellään alle 3-vuotiaiden kielen kehityksen tukemista. Tämän jälkeen on vuorossa 3-6 -vuotiaiden lasten kielen kehityksen tukeminen ja lopuksi kerrotaan vielä kaksikielisten lasten kielen kehityksen tukemisesta.

Yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisen identiteetin kehittymistä. Kielellisen identiteetin kehityksessä tärkeää on ohjaus ja tuki kielellisten taitojen ja valmiuksien osa-alueilla. Lapsia rohkaistaan puhumaan erilaisissa tilanteissa niin aikuisille kuin muillekin lapsille. Varhaiskasvatuksessa pyritään luomaan myös monipuolinen kieliympäristö ja vanhempien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Nämä seikat tukevat lapsen kielellistä kehitystä. (Opetushallitus 2016, 40 – 41.)

Alle 3-vuotiaiden lasten kielen kehityksen tukemisessa tärkeää on olla kiireettömästi läsnä lasten kanssa. Lasten ääntelyitä tulisi matkia ja niihin tulisi aina reagoida. Sanallistaminen on myös tässä vaiheessa tärkeää, eli kaikkien asioiden nimeäminen, joita lapsi osoittaa ja mitä itse tekee. Ilmeet ja eleet ovat hyvä tuki puheelle ja varsinkin tunteista puhuessa tulisi näyttää tämä kyseinen tunne kasvoilla. Kun on mahdollista, lapsi tulisi ottaa myös mukaan arjen askareisiin, jossa samalla voidaan äännellä, jutella sekä nimetä eri asioita ja tekemisiä. (Aivoliitto n.d.b.)

3-6 -vuotiaiden lasten kielellisen kehityksen tukemisessa tärkeää on myös tunteiden ilmaiseminen sekä lapsen mukaan ottaminen arjen askareisiin. Tässä vaiheessa erilaisten arvotusten kertominen puolin ja toisin sekä päivän tapahtumista keskusteleminen ovat tärkeitä kielellisen kehityksen tukemisen muotoja. Lasta tulisi aina kuunnella kiireettömästi, kun hänellä on jotakin kerrottavaa. Myös erilaiset laulu ja loruleikit ovat hyviä tämän ikäisille lapsille. Lähempänä kuudetta ikävuotta voidaan alkaa jo leikittelemään sanoilla eritavoin. Lapsen kanssa voidaan pohtia, mitkä sanat tarkoittavat samaa ja mitkä ovat taas vastakohtia. Myös riittäminen on tässä ikävaiheessa hyvä tapa tutustua kieleen tarkemmin. (Aivoliitto n.d.b.)

Kaksikielisen lapsen tukemisessa vanhempien tulisi olla sujut toistensa kulttuurien ja kielten kanssa, muuten ympäristö ei ole kovin hedelmällinen molempien kielten oppimiseen. Monikielisissä perheissä olisi tärkeää, että kumpikin vanhempi puhuu lapselle omaa äidinkieltään jo raskausaikana. Tulisi pitää huoli myös siitä, että kieliä puhutaan suunnilleen yhtä paljon, jotta lapsi tuntee tarvitsevänsä molempia kieliä. Vaikka lapsi ei puhuisi toista kieltä yhtä hyvin kuin toista, täytyy silti jatkaa molempien kielten

käyttöä, sillä lapsi usein kuitenkin ymmärtää paljon enemmän kuin osaa itse puhetta vielä tuottaa. (Teiss 2012.)

2.3 Kaksikielisyyden vaikutukset lapseen

Kaksikielisyyys vaikuttaa hyvin monella tavalla lapseen. Tähän kappaleeseen on kerätty erilaisia vaikutuksia, niin positiivisia kuin negatiivisiakin.

Kaksikielisyydessä on paljon erilaisia hyötyjä lapselle. Lapsi oppii nopeammin luku- ja kirjoitustaidon, sillä kahden kielen osaaminen auttaa ymmärtämään kirjoitettua tekstiä paremmin. Myös muu oppiminen on kaksikieliselle lapselle nopeampaa ja se parantaa oppimistuloksia. Lapsen on myös helpompi oppia muitakin kieliä ja hänelle tulee kielistä laajempi ymmärrys kuin yksikielisille lapsille. Kaksikielisyydellä on positiivisia vaikutuksia myös aivoihin. Kaksikieliset lapset ovat joustavampia ja sopeutuvat paremmin uusiin tilanteisiin. Kaksikielisyydellä on myös ehkäisevä vaikutus ikääntymiseen liittyvissä kognitiivisissa muutoksissa, ja se hidastaa Alzheimerin puhkeamista vanhuudessa. (Teiss 2012.)

Lapsi oppii sanastoa hitaammin, sillä kahdessa kielessä on paljon enemmän sanoja kuin yhdessä kielessä. Normaalilla kaksikielisillä lapsilla on myös kielten yhdisteleminen, jota yleensä tapahtuu alle 3-vuotiaille lapsille. Tämä voi johtua siitä, että lapsella on vaikeuksia lausua jokin tietty äänne, tai lapsi on epävarma siitä, sanooko hän päätteet oikein tai onko sanajärjestys oikein. Joskus kaksikielisen lapsen sujuva, mutta kuitenkin epätäydellinen puhe voi vaikuttaa olevan kielellinen häiriö, vaikka se ei sitä välttämättä ole. Kaksikielisen lapsen kielellisistä häiriöistä on kuitenkin hyvä muistaa se, että sen täytyy esiintyä molemmissa kielissä, ja että kaksikielisyys ei riitä perusteeksi kielelliselle häiriölle. (Teiss 2012.)

3 VIERAAN KIELEN OPETUS VARHAISKASVATUKSESSA

Lukuisissa yhteyksissä on osoitettu, että tuntemus useista kielistä ja niiden taitaminen avartavat ihmisen ajattelua (Hiidenmaa 2003, 87). Kaksikielisissä päiväkodeissa tämä eri kieliin tutustuminen aloitetaan jo varhain. Tämä kappale sisältää tietoa englannin kielen opetuksesta, kuten esimerkiksi kielisuihkusta sekä -kylvystä.

Varhaiskasvatuksessa voidaan käyttää muitakin kieliä kuin pakollisia äidin kieliä suomea, ruotsia tai saamea. Se ei vaan silloin saa vaarantaa varhaiskasvatussuunnitelman asettamien tavoitteiden saavuttamista. Toista kieltä käytettäessä täytyy myös huolehtia lasten äidinkielen taidon kehittymisen tukemisesta. Eri tahojen, kuten henkilöstön, huoltajien ja erilaisen kulttuuriyhteisöjen yhteistyöllä edesautetaan perheiden ja lasten kult-

tuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lapsia ilmaisemaan kulttuuritaustojaan. Monikielisessä ympäristössä rohkaistaan lapsia vuorovaikutukseen. (Opetushallitus 2016.)

Kunta tai yksityinen toimija voi halutessaan järjestää kaksikielistä varhaiskasvatusta. Tällaisen varhaiskasvatuksen tavoite on hyödyntää kielenoppimisen herkkyyksikautta ja sitä toteutetaan tarjoamalla monipuolisempaa kielikasvatusta. Lasten pyritään omaksuvan kieliä ja käyttämään niitä leikinomaisesti ja toiminnallisesti. Ohessa tehdään pohjaa elinikäiselle kielten oppimiselle. Monikielisen ympäristön tavoite on, että siinä toimiminen herättää lasten kokeilunhalun ja kielellisen uteliaisuuden. Kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa myös erilaiset kulttuurit kohtaavat luonnollisesti. (Opetushallitus 2016.)

Vieraan kielen opettelu kannattaa aloittaa ajoissa, sillä lapsilla on enemmän aikaa oppia kieliä. Lapsille on myös helpompaa jäljitellä ääntämistä oikein kuin aikuisille. Harjoittelun alkaessa riittävän aikaisin, on jäljittelyn avulla mahdollista saavuttaa sujuva kielitaito. Lapsen tehokkaammin toimiva muisti edesauttaa myös kielen oppimista. (Laurén 2000, 11.) Kielten oppimisesta jo lapsena on siis paljon hyötyä. Dufvan & Pietikäisen (2009, 2) mukaan kaksikieliset lapset suoriutuvat paremmin tehtävissä, joissa vaaditaan valikoivaa tarkkaavaisuutta ja useiden kielten käyttö näyttää lisäävän kielellistä tietoisuutta.

3.1 Kielikylpy

Kielikylpy on lähtöisin 1960-luvun Kanadasta, Montrealista (Harju-Luukkainen 2010, 11). Englanninkieliset vanhemmat halusivat parempaa kieltenopetusta, koska Kanadasta tuli 1960-luvulla virallisesti kaksikielinen ja englantia sekä ranskaa tuli osata myös liittovaltion hallinnossa. Aluksi asenteet eivät olleet kovin myönteisiä kielikylpylle, sillä monien mielestä kaksikielisyys vain hämmentää keskiverto-opiskelijoita. Vanhemmat kuitenkin järjestäytyivät ja hakeutuivat yhteistyöhön sellaisten tutkijoiden kanssa, jotka kannattivat heidän aatteitaan. (Laurén 2000, 59-60.)

Ensimmäinen kielikylpypäiväkotitoiminta avattiinkin vuonna 1965 St Lambertissa. Tavoitteena kielikylpylle oli, että lapset oppisivat samanlaisen kielen tason, kuin äidinkielenään kieltä puhuvilla on. Toiminnallinen kaksikielisyys oli myös tavoite. Ensimmäisen koeryhmän lapsia seurattiin usein, ja heitä testailtiin erilaisilla menetelmillä. Tulokset niistä oli hyvinkin myönteisiä eikä heillä havaittu mitään kognitiivisia viivästymiä. Lapset oppivat toisen kielen, eivätkä menettäneet äidinkieltään. Ryhmän lapsilla oli myös myönteinen suhtautuminen eri kieliryhmiä ja kulttuureja kohtaan. Tämän jälkeen kielikylpyohjelmien käyttö yleistyi eri puolilla Kanadaa. (Harju-Luukkainen 2010, 11.)

Suomessakin vanhemmat ovat olleet vaikuttamassa kielikylpyryhmien syntyyn. Vaikka Suomessa myös virkamiehet ja viranomaiset suhtautuivat

myönteisesti kielikylpyyn, oli niiden tuleminen suurilta osin vanhempien kiinnostuksen ansiota. (Laurèn 2000, 61-62.) Ensimmäinen esikouluryhmä kielikylpymenetelmällä Kanadan mallin mukaan aloittikin Vaasassa 1987. Hetken aikaa oltuaan ainoa kielikylpyryhmä, alkoi menetelmä levitä myös Suomessa. Nykyään opettajat voivat Suomessa jopa erikoistua kielikylpymenetelmään. (Harju-Luukkainen 2010, 11-12.)

Kielikylvyllä tarkoitetaan enemmistökielen lapsille tarkoitettua kielenoppimismenetelmää joko yhden tai useamman eri kielen oppimiseen (Laurèn 2000, 38). Kielikylpy-termin alle voidaan sijoittaa monenlaisia kielikylpyohjelmia. Ne eroavat toisistaan tietynlaisilla piirteillä, jotka vaikuttavat kielikylvyn toimintaan, suunnitteluun ja jopa sen tehokkuuteen. Suomessa suosituin kielikylpymenetelmä on varhainen täydellinen kielikylpy, joka on myös todettu tehokkaimmaksi menetelmäksi. (Harju-Luukkainen 2010, 9.)

Varhainen täydellinen kielikylpy alkaa päiväkodista. Termi on hieman harhaanjohtava, sillä menetelmässä äidinkielelläkin on suuri asema. Kuitenkin, käytännössä lähes kuka tahansa oppii tällä menetelmällä uusia kieliä. Päiväkodista on luontevaa edetä myös kielikylpykouluun. (Laurèn 2000, 17-38.) Kielikylvyn ideana on, että lapsia opetetaan opettajan äidinkielellä mutta hän ymmärtää lapsen kieltä ja lapsi pystyy kuitenkin ilmaisemaan itseään haluamallaan kielellä. Kielitaito syntyy käytön kautta. (Hiidenmaa 2003, 86.)

Kielikylpypäiväkodeissa käytettävä vieras kieli on heti alusta asti lapsille toiminnan kieli. Menetelmä toimii parhaiten silloin, kun kieli elää ympäristössä. Mahdollisuus käyttää vierasta kieltä erilaisissa tilanteissa on jännittävää ja tärkeää ja lapsille myös luonnollista. (Laurèn 2000, 20.) Lapset oppivat kielikylpykieltä luonnollisissa viestintätilanteissa lähes huomaamattaan. Silti kielen oppimista tuetaan myös kiinnittämällä lasten huomiota tiettyihin kielellisiin rakenteisiin. Lapsia tuetaan käytettävän vieraan kielen tuottamisessa ja heille tarjotaan mieluisia tehtävänantoja, joiden avulla on mahdollista harjoitella eri rakenteita aidoissa viestintätilanteissa. (Bergroth n.d.)

3.2 Kielikylvyn kehitys tulevaisuudessa

On erittäin aikaa vievää kehittää uusia kielenopetusmenetelmiä, sillä tutkimuksia on toteutettava ja ne vievät aikaa. Jotta tuloksia voisi arvioida, tulisi oppilaita seurata useiden vuosien ajan. Tutkimuksessa on oltava myös paljon oppilaita, jotta tuloksiin voisi luottaa. Täydellisessä varhaisessa kielikylvyssä taas haasteita aiheuttaa se, että tutkittavat henkilöt ovat erittäin nuoria. Kirjalliset testit olisivat näin ollen pois suljettuja ja lasten havainnointi veisi paljon aikaa. Suuren oppilasmäärän joukosta olisi myös hankalaa keskittyä vain yhden lapsen kehitykseen. Tutkimuksen suorittaminen vaatii paljon aikaa kuten myös resursseja. (Laurèn 2000.)

Kielikylpymenetelmässä on kuitenkin kehittämisen varaa tulevaisuudessa ja kehittämisen kohteita on useita. Kehittämistä olisi hyvä nähdä niin määritelmässä kuin ohjausasiakirjoissakin. Olisi myös erittäin tärkeää kehittää kielikylpyopettajien koulutusta, sillä he ovat kielikylpyopetuksen selkäranka. Jokaisen erillisen osa-alueen on toimittava, jotta kokonaisuus toimisi moitteettomasti. Tärkeintä on muistaa, että vieraan kielen hallinta on kielikylpylapselle erittäin tärkeä voimavara yksilöllisesti ja yhteiskunnallisesti, joten aikuisten tehtävä on saada kokonaisuus toimimaan lapsen edun turvaamiseksi. (Harju-Luukkainen 2013, 19.)

3.3 Kielisuihku

Kielisuihkuksi kutsutaan Suomessa opetusmuotoa, jossa tarjotaan vieraalla kielellä lyhyitä tuokioita lapsille. Näiden tuokioiden aikana käytetään lapsen äidinkieltä ja uutta kieltä resursseina. (Mård-Miettinen, Palojarvi & Palviainen 2015, 135.)

Kielisuihkua voisi myös kuvailla kielikylvyn lievemmäksi muodoksi. Siinä lapset saavat kosketuksen vieraaseen kieleen lyhyinä pätkinä näiden tuokioiden aikana. Nämä ”suihkut” voivat olla esimerkiksi leikit, pelit, lorut ja laulut. Nykyään kielisuihkua on laajasti tarjolla ympäri Suomea. Kielisuihkumenetelmässä kielenkäyttö on luontevaa ja osa arkipäivää. Tutustuminen vieraaseen kieleen leikkien ja pelien avulla antaa lapsille perustan tulevaa varten. (Kallonen 2011.)

3.4 Englannin kieli valtaa alaa Suomessa

Suomen kielen käytön on ennustettu vähenevän, sillä englannin kieli on yhä suuremmassa suosiossa Suomessa. Englannin kieli näkyy niin mainostamisessa, tekniikan ja tieteen alan termeissä sekä tuotteiden nimissä ja usein tieteelliset julkaisut julkaistaan englanniksi. Englannin kielisiä sanoja ja opasteita julkisilla paikoilla suositaan suomea enemmän. Myös viihdeteollisuudessa elokuvia mainostetaan englanninkielisillä nimillä, vaikka niissä olisi suomenkieliset tekstitykset. Suomessa myös valitaan tuotteille englanninkielisiä nimiä puhtaasti sen takia, että niiden oletetaan olevan houkuttavampia. Yritykset vaihtavat myös kansainvälisempiä nimiä, vaikka harvoin siinä on kansainvälisyydestä kyse. (Hiidenmaa 2003, 74-76.)

Suomalaiset valitsevat joskus myös itse tietoisesti englannin kielen käytön suomen sijaan. Ei haluta kirjoittaa samaa asiaa moneen kertaan, kuten esimerkiksi työpaikkailmoituksissa, joissa suomalainen yritys etsii englanninkielisellä työpaikkailmoituksella työntekijää. Yritys olettaa, että yhtä lailla suomenkielinen vastaa ilmoitukseen kuin muuta kieltä äidinkielenään puhuva henkilö. Suomalaisten oletetaan osaavan englantia ja pystyvän vastaamaan ilmoitukseen. (Hiidenmaa 2003, 76.)

Koska englanti valtaa niin paljon alaa Suomessa ja on yksi maailman valta-kielistä, koemme tärkeäksi sen opettamisen myös lapsille. Englannilla pärjää lähes joka paikassa mihin matkustaa ja siitä on hyötyä myös yritysmaailmassa. Mediassa englannin kieli on myös ottanut suurta roolia ja nykymaailmassa media on osa jo lastenkin elämää. Kun lapset oppivat jo median kautta kuulemaan englantia, mielestämme sitä on hyvä vahvistaa myös tavoitteellisesti varhaisessa vaiheessa.

4 AIEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEESTA

Tämä luku sisältää aiempia tutkimuksia aiheesta. Täysin samankaltaisia tutkimuksia ei löytynyt, mutta näitä tutkimuksia pystyttiin silti hyödyntämään. Myös osassa näistä tutkimuksista oli kysytty lasten mielipiteitä. Tutkimuksista poimittiin ne aiheet ja tutkimustulokset, jotka ovat samankaltaisia tämän tutkimuksen kanssa.

Noora Mäkisen vuonna 2011 tekemässä opinnäytetyössä tavoitteena oli selvittää, kuinka kyseisessä päiväkodissa käytettävät toiminnalliset menetelmät sekä pitkäjänteiset, prosessinomaiset työskentelytavat vaikuttavat lasten kykyyn käyttää ja ottaa haltuun vierasta kieltä. Hänen tavoitteenaan oli myös selvittää, kuinka lapset kokevat päiväkodin toiminnan ja työmenetelmät sekä millaisia tunteita lapsilla herää vieraan kielen opettelemisesta, sekä päiväkodissa käytetyistä menetelmistä. Keskitymme kertomaan enemmän siitä osiosta hänen tutkimuksessaan, jossa käsitellään lasten kokemuksia, sillä se on lähempänä meidän omaa tutkimustamme.

Tutkimukseen osallistui viisi 4-5 -vuotiasta lasta, joita hän havainnoi sekä haastatteli. Haastatteluista kävi ilmi, että pääasiallisesti kaikki tutkimukseen osallistuneet lapset pitivät päiväkodissa käytetyistä menetelmistä. Kaikki lapset pitivät englannin kielen käyttämisestä päiväkodissa, mutta jotkut olivat sitä mieltä, että eivät osaa itse sitä kovin hyvin käyttää. Lapset käyttivät englantia kuitenkin esimerkiksi laskiessaan tai laulaessaan leikin yhteydessä. Aikuisille lapset puhuivat englantia melko vähän, mutta aikuisen antaessa ohjeita englanniksi, lapset osasivat kuitenkin noudattaa niitä. Jos he eivät ymmärtäneet jotakin, mitä aikuinen sanoi englanniksi, he uskalsivat kysyä. (Mäkinen 2011.)

Leea Jämsä on tutkinut vuonna 2010 opinnäytetyössään lasten mielipiteitä heidän päiväkodistaan sekä englannin kielestä. Hän tutki myös, miltä lapsista tuntuu puhua englantia ja miltä heistä tuntuu, kun työntekijät puhuvat englantia. Haastatteluihin osallistui kahdeksan esikoululaista sekä kaksi viisivuotiasta. Leea haastatteli myös työntekijöitä selvittääkseen heidän mielipiteitään englannin kielen opettamisesta.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että lapset eivät puhu leikkiessään keskenään englantia muuten kuin yksittäisten sanojen muodossa. Moni lapsi vastasi kuitenkin, että englannin puhuminen on kivaa. Leea kysyi lapsilta myös, miltä heistä tuntuu, kun aikuiset puhuvat englantia. Osa lapsista kertoi, että se on hieman hankalaa, jos ei ymmärrä, mutta sitten se taas on kivaa, kun ymmärtää jotakin, mitä aikuinen sanoo. Hän myös kysyi, mitä lapset tekevät, jos eivät ymmärrä, mitä aikuinen sanoo. Melkein kaikki lapset vastasivat, että joko kysyvät suomeksi uudestaan tai kysyvät joltakin muulta. (Jämsä 2010.)

Hanna Torven opinnäytetyössä vuodelta 2016 aiheena on ollut monikielisyiden tukeminen varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on ollut vastata kysymyksiin: Miksi monikielisyiden tukeminen on tärkeää? Miten lasten monikielisyyttä tuetaan kyseisessä ruotsalaisessa päiväkodissa? Miten haastateltavat kokevat monikielisyiden tukemisen? Haastatteluun osallistui neljä henkilöä.

Haastatteluista kävi ilmi, että monikielisyyttä tuetaan liittämällä kieli päivittäisiin toimintoihin päiväkodin arjessa. Lapsilta usein kysellään myös erilaisista esineistä, että mikä se on eri kielellä. Eräs työntekijöistä painotti myös tapahtumien sanottamista sekä esineiden nimeämistä. He käyttävät myös tukiviittomia sekä elekieltä lasten kielen kehityksen tukemisessa. (Torvi 2016.)

Mira Korpela ja Taru Lempinen (2017) ovat tutkineet opinnäytetyössään kuvien käyttöä monikielisten lasten kielen kehityksen tukemisen välineenä. He tekivät tutkimuksensa neljässä Järvenpääläisessä päiväkotiryhmässä ja tutkimuksessaan he tutkivat 4 – 5 -vuotiaita lapsia. He toteuttivat tutkimuksensa kyselylomakkeen avulla, jotka päiväkotiryhmien työntekijät täyttivät.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että kuvien käyttö auttaa lasta kehittämään sanavarastoaan kuten myös kertovaa puhettaan. Uudet asiat ja sanat jäävät helpommin muistiin, kun ne on myös nähnyt eikä pelkästään kuullut. Kuvat auttavat lasta ymmärtämään sanallisia ohjeita sekä sitä mitä tapahtuu seuraavaksi. Lapsen on myös helpompi osallistua toimintaan, kun hän ymmärtää mitä pitäisi tehdä ja mitä ympärillä tapahtuu. (Korpela & Lempinen 2017.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Tutkimus toteutui laadullisena tutkimuksena, jossa selvitettiin haastattelujen keinoin tietyn päiväkodin toimintatapoja englannin kielen opetuksessa ja kokemuksia niistä. Aluksi pohdimme myös, että olisimme havainnoineet lapsia, mutta loppujen lopuksi emme kokeneet sitä tarpeelliseksi. Tavoitteena oli saada kuvailevia vastauksia, mikä ohjasi tutkimusta ja aineiston keruuta. Luvussa on käyty läpi tutkimuksen tavoitteita ja niitä menetelmiä, joilla saavutettiin nämä tavoitteet. Näitä olivat aineistonkeruumenetelminä käytetyt haastattelu ja kyselylomake.

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus usein asetetaan vastakkain, sillä se on selkeämpää. Tällainen kaksijakoisuus ei kuitenkaan ole järin lähellä todellisuutta, sillä kaikessa tieteellisessä tutkimuksessa voi huomata samoja piirteitä, kuten loogisen todistelun pyrkimiseen ja tutkijoiden osalta objektiivisuuteen. Kuitenkin kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen analyysin voi toisistaan erottaa, mutta niitä pystyy soveltamaan saman tutkimuksen sisällä ja sen analysoinnissa. Nämä kaksi voidaan tulkita jatkumona, eikä täysin toistensa vastakohtina. (Alasuutari 1994, 22 – 24.)

Laadullisessa tutkimuksessa analysoinnin keinoina käytetään kuitenkin usein välineenä havaintojen typologisointia tai koodausta. Tutkimuksen tulkintoja perustellaan muillakin tavoin, kuin pelkästään muuttujien määrällisillä suhteilla. Laadullisessa tutkimuksessa on tapaustutkimukselle ominaisia piirteitä, koska sen tutkimusaineistoa tutkitaan havaintoina yhdestä tai muutamasta tutkimuksen kohteeksi valitusta tapauksesta. Laadullisen tutkimuksen pääpiirre on myös se, että kaikki tutkijan tekemät havainnot täytyy pystyä selittämään tehdyn tulkinnan puitteissa. (Alasuutari n.d.)

Teoria on välttämätön osa laadullista tutkimusta. Kumpikaan, määrällinen tai laadullinen tutkimus, ei voi olla tutkimus ilman teoriaa. Tutkimuksen yksi peruskulmakivistä on havaintojen teoriapitoisuus. Henkilön valinnat tutkimuksessa ja käsitykset ilmiöstä vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin, eli tulokset eivät ole irrallisia käytetyistä menetelmistä tai käyttäjästä. Tutkimuksen tieto on siis siltä osin subjektiivista, että tutkija itse päättää tutkimuksen kulusta ja sen asetelmasta. (Sarajärvi & Tuomi 2003, 17 – 19.)

5.2 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa, millaisia menetelmiä englantipainotteisen päiväkodin työntekijät käyttävät englannin opetuksessa ja kuinka he kokevat niiden toimivan käytännössä. Haluamme kartoittaa myös lasten mielipiteitä englannin kielen käyttämisestä päiväkodissa. Pää-

paino tutkimuksessa on työntekijöitä koskevissa aiheissa, mutta halusimme täydentää tutkimusta myös lasten haastatteluilla. Koemme erittäin tärkeäksi myös sen, että välillä kysytään myös lapsilta heidän näkemyksiään aiheesta. Usein aikuiset olettavat tietävänsä, mitä lapset ajattelevat, mutta totuus voi olla toinen. Tutkimuskysymykset ovat:

- Millaisia menetelmiä päiväkotit käyttävät vieraan kielen omaksumiseen ja mitkä ovat työntekijöiden kokemukset niiden toimivuudesta?
- Millaisena viskarilapset kokevat englannin kielen käyttämisen päiväkodin arjessa?

5.3 Aineistonkeruu

Työelämäyhteistyöpaikkana toimi yksityinen päiväkotit Kanta-Hämeessä, jossa puhutaan englantia suomen ohella. Heidän toiminnassaan näkyy piirteitä kielikylvystä sekä -suihkusta, joista olemme aiemmin kertoneet luvussa 3. Tutkimusta varten haastateltiin sekä työntekijöitä että lapsia. Työntekijöitä päiväkodissa on neljä ja kaikki heistä osallistuivat tutkimukseen. Lapsia tutkimukseen valikoitui neljä ja he olivat kaikki viskariryhmästä. Valitsimme lapset viskariryhmästä, sillä he ovat olleet päiväkodissa pidempään, noin 2-3 vuotta. Tämän vuoksi pystyttiin kartoittamaan paremmin, mitä vaikutuksia englannin kielen käytöllä päiväkodissa on. Tässä luvussa kerrotaan hieman haastattelun teoriaa sekä perustellaan valintoja tutkimukseen liittyen.

Tutkimuksen pääpaino oli työntekijöille suunnatussa kyselylomakkeessa. Tutkimuksessa tavoitteena oli selvittää päiväkodin työntekijöiden käyttämiä menetelmiä, jotka sai mielestämme parhaiten selville heille suunnatulla kyselylomakkeella. Lisäksi tutkimukseen haluttiin saada kokemuksia näistä menetelmistä, minkä vuoksi päädyttiin tähän aineistonkeruumenetelmään.

5.3.1 Haastattelu

Haastattelu voi olla esimerkiksi henkilökohtainen haastattelu, jonka tiedonkeruuna toimii kyselylomake (Kananen 2014, 73). Lasten haastattelut suoritettiin tällaisen menetelmän avulla, sillä se koettiin selkeimmäksi haastattelumenetelmäksi lapsille. Kaikilla oli samat kysymykset ja he saivat vastata niihin mitä halusivat. Seuraavaksi esitellään haastattelun teoriaa sekä yleisellä tasolla, että lasten haastatteluun kohdennettuna. Tätä teoriaa heijastetaan myös suoritettuun haastatteluun.

Haastattelu on aina kahden osapuolen välinen tilanne, jossa haastateltavalta saatu tieto voi muuttua esimerkiksi kielen moninaisuuden vuoksi tai vääristelyn seurauksena. Myös tutkijan tulkinnanvaraisuus vaikuttaa lopullisiin tutkimustuloksiin analysointivaiheessa. (Kananen 2014, 71.) Joten

lapsen ääni ei sellaisenaan tule esiin haastattelussa, vaan sitä muovaa haastattelija ja tutkimustilanne. Lapsi ja haastattelija tuottavat yhdessä todellisuuden, jonka haastattelu tuo esiin. Näiden osapuolten osuus taas vaihtelee paljolti tilanteista riippuen. (Alasuutari 2005, 162.) Tutkijan täytyy myös osata havainnoida haastateltavan kehonkieltä, sillä se voi viestiä eri asioita kuin puhe. Haastattelutilannetta varten on hyvä luoda heti alussa luottamuksellinen ilmapiiri, mihin auttaa haastattelijan kunnioittava ja arvostava asenne. Vaikka haastateltava hyötyy enemmän haastattelusta, saa haastateltavakin siitä hyvää itselleen. Hän saa jonkun henkilön jakamattoman mielenkiinnon ja ymmärryksen hänen mielipiteistään. Haastattelija ei saa kyseenalaistaa näitä mielipiteitä. (Kananen 2014, 71 – 73.)

Lasten haastattelujen käyttö on lisääntynyt tutkimuksissa, sillä heidän näkökulmiaan halutaan tuoda enemmän esiin. Lapsia haastateltaessa on kiinnitetty huomiota eettisiin kysymyksiin, tutkimuslupiin, lapsen kehityksen tasoon ja kysymysten muotoiluun haastattelussa. Lasta haastatellessa täytyy myös ottaa huomioon sosiaalinen kenttä, missä haastattelu toteutetaan. Sillä on vaikutuksensa haastatteluun, joten haastattelua suunniteltaessa on pohdittava sen mahdollisia merkityksiä tilanteen kannalta. (Alasuutari 2005, 145 – 146.) Valitsimme lasten haastattelun, koska halusimme tuoda nimenomaan myös lasten mielipiteitä ilmi ja kuunnella, mitä heillä on sanottavana. Haastattelu toteutettiin päiväkodilla tutussa ympäristössä ja mahdollisimman arkisessa tilanteessa. Istuimme hiljaisessa päädyssä päiväkotia samalla sohvalla haastateltavan kanssa. Lapset saivat myös keksiä palkkioksi vastauksestaan.

Kysymyksenasettelu on tapa, jolla tutkija pystyy vaikuttamaan tulosten tietomäärään ja laatuun. Kysymykset, joihin voi helposti vastata vain kyllä tai ei, ovat erittäin haasteellisia ja niitä pitäisi varoa, koska tarkoituksena on saada haastateltavat kertomaan ilmiöstä. Näistä yleensä tulevat niukat aineistot ja ne antavat haastateltaville liian selkeästi suuntaa. (Kananen 2014, 73 – 74.) Varsinkin lasten haastatteluissa halusimme kiinnittää erityistä huomiota kysymyksiin ja niiden muotoiluun, sillä emme halunneet pelkästään kyllä tai ei vastauksia. Lapsilta haluttiin saada myös edes jonkin verran kuvailevia vastauksia ja vaikka aina ei ole täyttä varmuutta lasten todenmukaisuudesta, emme kyseenalaistaneet mitään vastauksia tai johdatelleet niitä.

Haastatteluissa täytyy sosiaalisen kentän lisäksi huomioida myös se, että lapsi ei voi yksinään päättää osallistumisestaan tutkimukseen. Huoltaja on täten aina prosessissa mukana, vaikka ei itse olisi sen informanttina. Vanhemmalta voi myös tulla omia toiveita tai tavoitteita lapsen osallistumisesta. Vanhempia kuitenkin tulee informoida hyvin tutkimuksen alussa ja kaikkien tahojen kanssa tehdään selkeät sopimukset, joilla ratkaistaan luottamuksellisuutta koskevia kysymyksiä. Vanhempien lisäksi myös lapsia on todella tärkeä informoida siitä, mitä on tulossa ja mitä siitä seuraa. Lapsi orientoituu omalla tavallaan tilanteeseen omien oletuksiensa mukaan.

Lapselle on erittäin tärkeää selittää mahdollisimman selkeästi mistä tutkimuksessa on kyse, mikä haastattelijan rooli on ja mihin näitä haastattelussa saatuja tietoja käytetään. Jos lapsi ei tätä täysin ymmärrä, voi häntä mietityttää mihin vastaukset päätyvät ja näin ollen välttää vastaamasta totuudenmukaisesti joissakin tietyissä asioissa. (Alasuutari 2005, 147 – 148.)

Ennen haastatteluja viskareiden vanhemmille annettiin lupalomake (Liite 1) kotiin mukaan, jossa kysyttiin lupaa lapsen haastatteluun ja selitettiin, mitä tutkimusta ollaan tekemässä ja mihin aineistoa käytettäisiin. Kaikki jotka olivat lapun takaisin palauttaneet, antoivat luvan haastattelulle. Lapsilta itseltään kysyttiin myös ennen haastattelua, haluavatko he osallistua haastatteluun ja yksi heistä kieltäytyi. Muut kuitenkin tulivat mielellään. Lapsille selitettiin myös mahdollisimman tarkasti, mutta helposti ymmärrettävästi, mikä haastattelun tarkoitus on ja mihin aineistoa käytetään. Heille tehtiin myös selväksi, että heidän nimiään ei tule näkymään missään, joten he voisivat vastata avoimesti ja juuri niin kuin haluavat.

5.3.2 Kyselylomake

Kyselylomakkeessa on tärkeää kysyä asioita, joita tutkimuksessa mitataan. Kyselylomakkeen kysymykset voivat olla joko strukturoituja monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä tai sekamuotoisia kysymyksiä. Monivalintakysymyksissä vastaajalle on jo valmiiksi vastausvaihtoehdot. Näin ollen haetaan vertailukelpoisia kysymyksiä. Avoimien kysymysten tavoite taas on saada mielipiteitä vastaajilta ja vastaamista rajoitetaan pelkästään vähän. Sekamuotoisissa kysymyksissä on sekä valmiita vastausvaihtoehtoja, että avoimia kysymyksiä. (Vilkka 2007, 85 – 86.)

Kysymykset muotoillaan aina vastaajalle tutulla tavalla, minkä takia kohde-ryhmän tunteminen on aina tärkeää. Myös kysymysten johdonmukaisuus ja juonellisuus ovat vastaajalle helpottavia tekijöitä. Kysymysten muotoilu ja tarvittavien kysymysten esittäminen on hyvä miettiä ennen kyselyn suorittamista. Jokaisesta kysymyksestä kannattaa ajatella, onko se tärkeää tutkimustarkoituksen kannalta ja turhat kysymykset tulisi karsia pois. (Vilkka 2007, 87.)

Kyselylomake valikoitui päiväkodin työntekijöille, koska heille haluttiin antaa tarvittava miettimisaika, jotta saataisiin mahdollisimman kattavia vastauksia. Halusimme myös, että kaikilla on täysin samat kysymykset sen sijaan, että haastateltaessa mieleen tulevat kysymykset voisi jokaisen haastateltavan kohdalla ajautua eri alueisiin. Kyselylomakkeet vietiin päiväkodille loppuviikosta ja haimme ne takaisin seuraavan viikon alussa. Näin ollen vastaajilla oli viikonlopun yli aikaa miettiä vastauksiaan. Lomakkeita analysoidessa huomattiin, että kysymyksiin oli jäänyt muutama turha kysymys. Ne eivät olleet niin oleellisia niitä verrattaessa tutkimuskysymyksiin.

5.4 Aineiston analysointi

Seuraavaksi käydään läpi laadullisen tutkimuksen analysointivaiheita ja paneudutaan teemoitteluun, jota käytettiin tutkimustulosten analysoinnissa.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkija aloittaa tutkimuksen keräämällä aineistoa erilaisin menetelmin. Tämä aineisto liittyy tutkimusongelmaan ja apuna siinä ovat myös tutkimuskysymykset. Kerätty aineisto litteroidaan, eli laitetaan erilaiset aineistot samanlaiseen muotoon, joka usein on tekstimuoto. Esimerkiksi ääninauhoitteet kirjoitetaan tekstiksi sekä kirjalliset dokumentit, kuten kirjeet, skannataan ja muokataan tekstimuotoon. (Kananen 2014, 101.)

Kun aineisto on kaikki samanlaisessa tekstimuodossa, aletaan sitä tarkastelemaan tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset mielessä pitäen. Tekstistä poimitaan ne asiat, jotka ovat oleellisesti yhteydessä tutkittavaan asiaan ja tekstikokonaisuuksille annetaan koodausvaiheessa sen sisältöä kuvaava ilmaisu. Kun koodausvaihe on saatu päätökseen, katsotaan mitkä koodit muodostavat oman ryhmän ja näille ryhmille annetaan nimet. Koko analyysivaiheessa muistetaan tutkimuskysymykset ja tutkimusongelma. Luokittelussa yhdistetään samaa tarkoittavat asiat ja käsitteet. Tarkoituksena on löytää yhdistäviä tekijöitä koodatuille kohdille. (Kananen 2014, 101 – 113.)

Aineistosta voi myös poimia teemoja, jotka valaisevat tutkimuskysymyksiä. Tämä tekee mahdolliseksi sen, että teemoja ja niiden esiintymistä aineistossa voidaan vertailla. Teemoittelussakin on hyvä poimia keskeiset aiheet ja löytää niistä olennaiset tutkimuskysymyksiä ajatellen. Jotta teemoittelu on onnistunutta, se tarvitsee teorian ja empirian vaikutusta. (Eskola & Suoranta 1998.)

Lasten haastattelut äänitettiin, joten ne litteroitiin tekstimuotoon haastattelujen jälkeen. Työntekijät taas vastasivat suoraan kyselylomakkeeseen, joten sitä ei litteroitu vaan vastauksia käytettiin suoraan lomakkeista. Analyysin keinoksi valikoitui teemoittelu, ja teemoja hahmoteltiin jo hieman kyselylomakkeisiin. Teemoittelu valikoitui siis keinoksi vähän kuin itsensä, sillä lomakkeesta nousi hyvin selkeästi eri teemoja esille. Jo valmiiksi teemoiteltujen kysymysten kanssa oli sujuvampaa lähteä analysoimaan aineistoa. Kuitenkin, kun olimme saaneet vastaukset ja lasten haastattelut litteroitua ja aloimme teemoittelemaan aineistoa, muutimme joitakin teemoja vastausten perusteella, jotta saimme niistä vielä selkeämpiä kokonaisuuksia. Myös muutamia tutkimuskysymyksiimme nähden tarpeettomia vastauksia jätettiin kokonaan analysoinnista pois.

6 TUTKIMUSTULOKSET, TYÖNTEKIJÄT

Tässä luvussa käydään läpi lomakkeella hankittua aineistoa päiväkodin työntekijöiltä. Teemoittelimme kysymykset kolmen teeman alle, jotka ovat menetelmät, mielipiteet ja kokemukset sekä lapset oppijoina. Alla on käyty kysymyksiä teemoittain läpi yhdistellen lomakkeen kysymyksiä.

Tutkimuksessa kartoitettiin työntekijöiden erilaisia toimintatapoja ja mielipiteitä siitä, mitkä näistä toimivat parhaiten englannin kielen opetuksessa. Halusimme kuulla työntekijöiden mielipiteitä myös siitä, miksi englannin kielen käyttö on merkityksellistä varhaiskasvatuksessa ja missä tilanteissa he kokevat onnistumisen tunteita työssään. Lopuksi esitellään tuloksia siitä, miten työntekijät toimivat, jos huomaavat jonkun lapsista oppivan englantia hitaammin kuin muut. Tuloksista selviää myös työntekijöiden käsitys siitä, miten lapset käyttävät englantia päiväkodissa ja kotona.

6.1 Menetelmät

Tämä kappale sisältää menetelmät -teeman alaiset tulokset. Kerromme, missä tilanteissa työntekijät käyttävät englantia ja mihin asioihin on tärkeää panostaa. Lopussa käy ilmi myös työntekijöiden halukkuus kehittää toimintatapojaan tulevaisuudessa.

- Mitä toimintatapoja päiväkodin henkilökunta käyttää englannin opetuksessa?

Työntekijöiden mukaan päiväkodissa käytetään englantia jokapäiväisissä tilanteissa, kuten esimerkiksi pukemistilanteissa, siirtymissä ja aamupöydällä. Toimintatuokioissa kuten laulu- ja loruhetkissä käytetään myös englantia. Haastatteluista kävi ilmi, että englantia käytetään myös erilaisissa tervehdyksissä. Aikuiset puhuvat keskenään paljon englantia, jolloin lapset kuulevat sitä osana arkea. Useammassa vastauksessa painotettiin englannin kuulemistakin arjessa.

Se auttaa myös, että lapsi kuulee englantia paljon

Haastateltavat pyrkivät käyttämään yksinkertaista kieltä ja englanninkielen tukemisessa käytetään paljon esineitä ja kuvia. Haastateltavat painottavat myös asioiden toistamista.

Toisto, toisto ja vielä kerran toisto

Työntekijät kokevat omat toimintatapansa toimiviksi. Yksi työntekijöistä kokee, että erityisesti kuvat auttavat lasta yhdistelemään asioita toisiinsa.

Haastattelusta käy ilmi, että leikinomaisuus ja leikin ohessa tapahtuvat toiminnot ovat tehokkaimpia tapoja englannin oppimiseen. Myös toiminnallinen ja aktiivinen opetustapa on todettu tehokkaaksi.

Henkilökunta on erittäin halukas kehittämään toimintatapojaan tulevaisuudessa. Muutama vastaajista haluaisi käyttää toiminnassaan enemmän lauluja ja loruja, myös erilaiset draaman muodot kiinnostavat heitä toimintansa kehittämiseksi. Vastausten perusteella henkilökunnalta löytyy myös kiinnostusta hankkia uutta tietoa ammattikirjallisuutta lukemalla. Yksi vastaajista haluaisi myös ottaa kuvakortteja käyttöön, esimerkiksi lasta vessaan ohjatessa englanniksi olisi apuna myös WC-kuvakortti.

Yritän olla luova, ja kehittää uusia tapoja koko ajan

6.2 Mielipiteet ja kokemukset

Seuraavaksi esitellään tuloksia mielipiteet ja kokemukset -teeman alaisiin kysymyksiin. Kappale sisältää vastuksia muun muassa englannin kielen käytön merkitykseen liittyen ja työntekijöiden kuvauksia siitä, minkälaisia ominaisuuksia työntekijältä vaaditaan englantipainotteisessa päiväkodissa. Lopussa on myös kuvattu työntekijöiden onnistumisen tunteita työssään.

- Mikä merkitys on englannin kielen käytöllä varhaiskasvatuksessa ja mitä sen käyttö vaatii työntekijältä?

Vastauksista nousee tärkeimpänä merkityksenä hyvän pohjan luominen kielen oppimiselle varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa aloitettu kielen opiskelu myös herättää mielenkiinnon vieraita kieliä kohtaan ja antaa lapsille mukavaa tekemistä. Lapset ovat myös vastaajien mielestä rohkeampia käyttämään vierasta kieltä, joten senkin vuoksi aikaisin aloitettu vieraan kielen omaksuminen on hyödyllistä.

Kansainvälisyyskasvatusta parhaimmillaan

Englannin kielen käyttö vaatii työntekijöiden mielestä rohkeutta, asennetta ja taitoa. Kuitenkin tärkeämpää on vastausten mukaan halu ja yritys käyttää kieltä. Eniten nousee esille rohkeus käyttää kieltä. Myös pitkäjänteisyyttä vaaditaan siltä osin, että kaikki lapset eivät aina vastaa englanniksi takaisin, mutta silti pitää itse muistaa puhua englantia. Työntekijöiden pitäisi myös olla innostavia, jotta lapset kiinnostuisivat englannin kielestä.

Ehdottomasti rohkeutta käyttää kieltä

- Missä tilanteissa työntekijät kokevat onnistumisen tunteita liittyen englannin kielen opettamiseen?

Työntekijät kokevat paljon onnistumisen tunteita englannin kielen opettamisessa. Useimmilla näkyy vastauksissa ilo huomata, että lapsi alkaa käyttää itsekkin pieniä määriä englantia ja osin huomaamattaan. Heidän mielestään on myös mukavaa seurata, kun lapsi itse käyttää omissa leikeissään englantia ja puhuu sitä toiselle lapselle. Vastauksista huomaa myös, että työntekijät saavat onnistumisen tunteita huomattessaan lapsen kehittyvän englannin kielen oppimisessa. Heidän mielestään on myös hienoa huomata, kun lapsi auttaa toista suomentamalla jonkin asian, mitä tämä ei itse ymmärtänyt.

On ihana huomata tuokioiden aikana, kuinka lapset oivaltavat juuri oppimansa asian, ja nauttivat tekemisestä

6.3 Lapset oppijoina

Tämä kappale käsittelee lapset oppijoina -teeman tuloksia. Tuloksista selviää, kuinka työntekijät toimivat, jos joku lapsista oppii englantia hitaammin kuin muut. Viimeisenä on vielä työntekijöiden arvio siitä, miten lapset käyttävät englantia päiväkodissa ja kotona.

- Miten työntekijä toimii, jos huomaa jonkun lapsen oppivan englantia hitaammin kuin muut?

Tässäkin kohdassa käy ilmi toiston merkitys. Vastaajien mielestä se on erittäin tärkeää sen lisäksi, että lasta rohkaisee yrittämään mutta ei kuitenkaan pakota lasta käyttämään englantia. Myös omaan toimintatapaan he pyrkivät tällöin kiinnittämään huomiota, esimerkiksi hidastamaan omaa tahtia.

- Käyttävätkö lapset englantia keskenään päiväkodissa? Tai kotonaan?

Työntekijät ovat kuulleet, että toisinaan lapset käyttävät englantia myös kotonaan, esimerkiksi kiittäessään, tervehtiessään ja joissakin peleissä. Joidenkin lasten perheet ovat myös kaksikielisiä, joten heillä puhutaan kotona myös englantia. Isommat lapset käyttävät myös keskenään joskus englantia, useimmiten joitakin yksittäisiä sanoja. Erityisesti englantia puhuu toisilleen ne, joilla on vahva englannin kielen taito. Monet ovat erään vastaajan mukaan rohkaistuneet puhumaan englantia myös aikuisille.

7 TUTKIMUSTULOKSET, LAPSET

Tämä luku sisältää tulokset lasten yksilöhaastatteluista, jotka teemoiteltiin kahteen teemaan, jotka olivat kielitaito sekä mielipiteet. Kysymyksiä on yhdistelty ja lajiteltu näiden kahden teeman alle.

7.1 Kielitaito

Ensimmäinen teema sisältää tuloksia siitä, kuinka lapset ymmärtävät englantia sekä tuntemuksia siitä, miltä tuntuu, kun ei aina ymmärrä, mitä aikuinen sanoo. Lasten näkemyksiä on kartoitettu myös siitä, kuinka paljon aikuiset ja he itse käyttävät englantia ja suomea.

- Ymmärtävätkö lapset aina mitä aikuinen sanoo englanniksi ja miten lapset ja aikuiset käyttävät englantia?

Vastaajista kolme lasta kertoi, että he eivät ymmärrä aina kaikkea, mitä aikuinen sanoo englanniksi. Yksi vastaajista kuitenkin sanoi ymmärtävänsä aina. Kysyimme lapsilta, miltä heistä tuntuu silloin, kun he eivät ymmärrä. Yksi näistä kolmesta sanoi, että tuntuu vähän pahalta, kun ei aina ymmärrä, mitä aikuinen sanoo. Muita se ei niinkään hämmentänyt. Kysyimme myös, mitä he tekevät, jos eivät ymmärrä mitä aikuinen englanniksi sanoo. He kaikki vastasivat, että kysyvät sellaiselta, joka voisi suomentaa asian heille, aikuiselta tai lapselta.

...joka vois puhua suomalaista niin se vois sanoa että mitä se sanois

Haastatteluista kävi ilmi, että kaikki vastaavat aikuiselle englanniksi takaisin. Yksi vastaajista kuitenkin sanoi, että hän vastaa silloin englanniksi, kun hän ymmärtää kysymyksen. Yksi lapsi kertoi puhuvansa englantia myös muiden lasten kanssa, mutta loput kolme eivät. Haastattelusta kävi myös ilmi, että lapset puhuvat enemmän englantia kotona kuin päiväkodissa muiden lasten kanssa. Vain yksi vastaajista ei käytä lainkaan kotona englantia.

No jos mä ymmärrän sitä niin mä vastaan englanniks mutta jos mä en ymmärrä niin mä vastaan suomeks

Haastatteluiden perusteella päiväkodin aikuiset käyttävät englantia erityisesti siirtymätilanteissa, kuten välipalalle kutsuttaessa. Suomea aikuiset taas puhuvat erilaisissa toimintahetkissä, kuten viskaritehtäviä tehdessä. Yksi vastaajista kertoi, että aikuiset käyttävät suomea silloin, kun lapset eivät ymmärrä, mitä he englanniksi ovat sanoneet. Yksi vastaajista taas ei osannut ollenkaan sanoa, koska aikuiset puhuvat suomea.

Jos on viskaritehtäviä niin ja jos on jotain juttuja niin ne puhuu suomee

Noo aina niinku jos mä vaikka meen tai jos mua kutsutaan välipalaan niin sillen ne sanoo englanniks

Vastauksista nousi myös muutaman kerran esille päiväkodin työntekijä, joka puhuu pelkästään englantia.

No yleensä toi (nimi poistettu) vaa puhuu aika paljon englantii niin se yleensä puhuu välipalalla ja joka hetki

Noo (nimi poistettu) ei osaa puhuu suomeen ni ne muut aikuiset puhuu aina jos on viskaritehtäviä niin ja jos on jotain juttuja niin ne puhuu suomee

7.2 Mielipiteet

Mielipiteet -teeman alla on tuloksia siitä, mitä mieltä lapset ovat englannin kielen käytöstä päiväkodissa ja mikä siinä on kaikista kivointa. Vastauksia saatiin myös siihen, kumpaa kieltä he mieluummin päiväkodissa käyttäisivät.

- Tykkäävätkö lapset englannin kielen käytöstä päiväkodissa?

Kaikki haastateltavat kertoivat pitävänsä siitä, että päiväkodissa käytetään englantia. Vastausten perusteella mukavinta on englannin kuunteleminen ja uuden kielen oppiminen. Yksi vastaajista kertoi myös, että hän haluaa myös tulevaisuudessa oppia lisää kieliä. Muutama ei osannut sanoa, mikä siinä on kivointa.

No siinä on se kivointa että mä tahdon oppia uutta kieltä siten mä aion isona harjoitella uusia kieliä

No että ööö että ne juttelee vaa että mä kuuntelen mitä ne juttelee

Kysyimme myös, kumpaa kieltä lapset mieluummin käyttäisivät päiväkodissa, suomea vai englantia. Vain yksi vastaajista haluaisi käyttää englantia ja muut suomea.

Noo englantia

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tavoitteena siis oli tutkia, millaisia menetelmiä kyseisen päiväkodin työntekijät käyttävät vieraan kielen omaksumiseen ja mitkä ovat työntekijöiden kokemukset niiden toimivuudesta. Tärkeimpänä menetelmänä heillä on englannin kielen käyttäminen päiväkodin arjessa. Hanna Torven (2016) opinnäytetyössä on esitelty samankaltaisia tuloksia. Työntekijöiden mielestä lasten on tärkeää kuulla kieltä mahdollisimman paljon ja he painottavatkin toiston merkitystä kielen omaksumisessa. Tästä samaa mieltä on Mård-Miettinen ym. (2015), sillä he ovat arjen rutiinien lisäksi painottaneet myös toiston merkitystä.

Päiväkodissa käytetään englantia paljon erilaisissa toimintahetkissä, kuten aamupiirillä sekä erilaisissa loru- ja lauluhetkissä. Jenni Alisaari ja Nina Reiman (n.d.) ovat kirjoittaneet opetushallituksen sivuilla, että lorut ja laulut ovat hyvä väline kielenopetukseen, sillä niiden avulla voidaan oppia uusia sanoja, sanontoja sekä myös kielen rakenteita. Ne edistävät myös tietoisuutta kielestä, jolloin myös kielitaito kasvaa. Laulujen ja loruja rytmit ja melodiat yhdistyvät sanoihin ja sanontoihin, jolloin ne jäävät helpommin lasten mieleen.

Haastateltavat nostivat esiin myös selkeän kielen käyttämisen sekä kuvien ja esineiden käyttämisen englannin kielen omaksumisen apuna. Selkeän kielen käyttämistä ja yksinkertaisten ohjeiden antamista vieraan kielen opetuksessa painotti myös Mård-Miettinen ym. (2015). Korpela & Lempiäinen (2017) puolestaan painottivat erilaisten kuvien käyttämistä kielen kehityksen tukemisessa. Heidän tutkimuksensa mukaan kuvat auttavat uusien sanojen ja asioiden muistamista, kun asiat jäävät myös visuaalisesti mieleen. Lapsen on myös helpompi ymmärtää ja noudattaa ohjeita, jos sanallista ohjetta tuetaan kuvalla. Torvi (2016) on todennut opinnäytetyössään myös esineiden käyttämisen hyödyllisenä kielen kehityksen tukemisessa. Esineitä voidaan nimetä eri kielillä ja samalla eri kielillä pohtia myös käyttötarkoituksia.

Halusimme myös selvittää, kuinka työntekijät kokevat menetelmiensä toimivuuden. Kaikki työntekijät kokivat menetelmänsä toimiviksi, mutta he ovat myös kiinnostuneita kehittämään omaa toimintaansa. Esimerkiksi kuvakorttien enempi käyttö olisi yhden työntekijän mielestä hyödyllistä. He mainitsivat, että lauluja ja loruja voisi käyttää vielä enemmän sekä myös draaman erilaisia keinoja. Työntekijöiltä kysyttiin myös, kokevatko he onnistumisen tunteita englannin kielen opetuksessa, johon kaikki vastasivat kyllä. He kuvailivat, kuinka hienoa on nähdä, kun lapsi alkaa hiljalleen ymmärtämään enemmän ja hieman myös puhumaan englantia. Tämä vahvistaa heidän omaa kokemustaan siitä, että heidän menetelmänsä englannin kielen opettamisessa toimii. Kysyimme myös, käyttävätkö lapset englantia itse ja vastaus oli siihenkin kyllä. Jotkut lapset tietysti käyttävät englantia

enemmän kuin toiset, mutta tämäkin tulos vahvistaa heidän kokemustaan menetelmiensä toimivuudesta.

Toisena tavoitteena tässä tutkimuksessa oli selvittää, millaisena päiväkodin viskarilapset kokevat englannin kielen käyttämisen päiväkodin arjessa. Vastauksista voidaan päätellä, että lapset pitävät sen käyttämisestä päiväkodin arjessa. Lapset eivät käytä sitä yhtä paljon kuin aikuiset, mutta yrittävät kuitenkin aina kun heidän taidot siihen riittävät. Lapset kuitenkin ymmärtävät kieltä usein enemmän kuin, mitä sitä itse osaavat vielä tuottaa (Aivoliitto n.d.a). Vaikka lapset kertoivat pitävänsä englannin kielen käyttämisestä päiväkodissa, suuri osa heistä kertoi käyttävänsä mieluummin suomea. Mielestämme voidaan olettaa, että suuri osa käyttää suomea mieluummin, sillä sitä he ymmärtävät parhaiten ja tulevat myös itse ymmärretyiksi. Pelkässä englanninkielisessä päiväkodissa he eivät oletettavasti viihtyisi, mutta tässä päiväkodissa ollessaan kaksikielisyys toimii heille hyvin.

Lasten haastatteluista voidaan päätellä, että vaikka he eivät ymmärrä kaikkea, mitä aikuiset heille englanniksi sanovat, he eivät kuitenkaan tule siitä surullisiksi. Yksi lapsista kertoi, että se tuntuu hieman pahalta, kun ei ymmärrä, mutta taas muita se ei haitannut. Lapset kertoivat kysyvänsä joltain, joka voisi asian suomentaa heille, jos he eivät ymmärrä. Tästä voidaan päätellä, että lapsilla on turvallinen ympäristö, jossa he voivat toimia myös mukavuusalueen ulkopuolella. Ryhmähenki lasten välillä varmasti myös kasvaa, kun heidän täytyy tehdä yhdessä töitä sen eteen, että he ymmärtävät mitä aikuiset sanovat. Turvallisuutta tuo myös varmasti se, että aikuiset sanovat kyllä suomeksi sitten, jos lapset eivät asiaa englanniksi ymmärrä. Voidaan siis päätellä, että heidän kokemukset englannin kielen käyttämisestä ovat pääosin positiivisia.

Lasten ja työntekijöiden vastauksia vertailtaessa voidaan huomata yhdenmukaisuutta. Työntekijät kertoivat, että on hienoa huomata, miten lapset suomentavat puheita toisilleen, jos eivät itse ymmärrä mitä heille sanotaan. Myös lasten vastausten perusteella tämä pitää paikkaansa, sillä hekin kertoivat kysyvänsä joltakin toiselta, jos eivät itse ymmärrä. Työntekijöiden haastatteluista pystyi huomaamaan, että jotkut lapset ovat rohkaistuneet puhumaan englantia myös aikuisille. Lasten vastauksista huomasi, että he vastaavat aikuiselle englanniksi ja yksi vastaajista sanoi vastaavansa englanniksi silloin, kun ymmärtää kysymyksen. Työntekijöiden mukaan isoimmat lapset saattavat puhua englantia toisilleen ja lasten haastatteluissa yksi vastasikin puhuvansa muille lapsille englantia.

Molempien vastauksista kävi ilmi, että englantia käytetään siirtymätilanteissa. Työntekijät sanoivat tämän olevan yksi arkisista tilanteista, jossa englantia käytetään. Lapsilla tämä nousi merkittävämmiin esille. Suomea taas käytetään lasten vastauksien perusteella silloin, kun ei ymmärretä englantia, mistä voidaan päätellä englantia käytettävän paljon arjen eri tilanteissa, mitä työntekijät myös vastauksissaan toivat paljon ilmi.

Vastausten perusteella englannin kielen käyttö vaatii rohkeutta ja oikeaa asennetta työntekijöiltä, joka taas vahvistaa menetelmien toimivuutta. Tässä tapauksessa voidaan todeta, että tässä päiväkodissa käytettävät menetelmät todella toimivat, sillä lapset ymmärtävät ja käyttävät englantia osaamisensa rajoissa päiväkodissa ja kotonaan.

9 POHDINTA

Aloitimme opinnäytetyöprosessin loppuvuonna 2017. Tavoitteenamme oli saada opinnäytetyö valmiiksi huhti-toukokuussa 2018, joten meillä oli sopivasti aikaa tälle prosessille. Päiväkoti, johon halusimme tutkimuksen tehdä, oli kiinnostunut tutkimuksestamme ja saimme yhteistyön nopeasti käyntiin. Aloitimme teoriapohjan kasaamisella ja haastatteluja pääsimme toteuttamaan helmikuussa. Jaoimme teoriaosuuksien kirjoittamisen puoleksi ja kirjoitimme muita tutkimuksen alueita paljon yhdessä. Koska tekijöitä työllämme oli kaksi, teimme tutkimuksen kahdesta eri näkökulmasta, jotka saimme kuitenkin sidottua yhteen. Yhteistyömme sujui erittäin hyvin ja koimme työnjaon erittäin selkeäksi ja tasavertaiseksi. Myös yhteistyö tilaajan kanssa sujui erinomaisesti.

Tutkimustuloksiamme ei voi yleistää, sillä tutkimme vain tämän tietyn päiväkodin menetelmiä ja kokemuksia niistä. Saimme kuitenkin hyvin tutkitua tämän päiväkodin toimintatapoja, mitä lähdimmekin tutkimuksestamme hakemaan. Mielestämme saimme riittävät vastaukset kysymyksiimme. Täysin samanlaisia tutkimuksia emme löytäneet, mutta saimme peilattua tuloksia kuitenkin tutkimuksiin, joissa käsitellään samanlaisia aiheita.

Tämän opinnäytetyön tutkimustuloksista on myös hyötyä tilaajalle. Työntekijät saavat tutkimuksemme ansiosta positiivista palautetta lapsilta, joka motivoi heitä jatkamaan hyvää työtään ja kehittämään lisää erilaisia menetelmiä. He saavat myös vahvistusta käyttämilleen menetelmille, koska tutkimustulosten perusteella lapset ovat todella oppineet englantia niiden avulla.

Meillekin tutkimuksen tulokset olivat hyödyllisiä, sillä olemme erittäin kiinnostuneita englantipainotteisista päiväkodeista ja haluaisimme tulevaisuudessa työskennellä tällaisessa ympäristössä. Työntekijöiden haastatte- luista saimme paljon uusia ideoita omaan työhömmä ja tutkimustulokset näyttävät niiden hyödyllisyyden, mikä kannustaa käyttämään tällaisia toimintatapoja. Oli erittäin mielenkiintoista nähdä lasten vastauksia ja mielteitä englannin kielestä. Mielestämme on tärkeää saada lasten ääntä kuuluviin ja onnistuimme siinä mielestämme hyvin. Lapset pitivät tulosten perusteella englannin kielen käytöstä päiväkodissa ja ovat innokkaita op-

pimaan uutta kieltä. Koska haluaisimme itsekä käyttää englantia tulevaisuudessa lastentarhanopettajina, tämä oli erittäin hienoa kuulla, miten lapsetkin ovat niin innostuneita vieraan kielen oppimisesta.

Lapsia haastateltaessa täytyy kuitenkin ottaa huomioon tutkimuksen luotettavuus. Lapset saattavat vastata tavalla, jonka olettaa olevan niin sanottu oikea vastaus tai muuten muunnella totuutta. Mutta haluamme ajatella, että se on kuitenkin aina lapsen oma totuus, mitä hän päättää kertoa. Haastateltavia lapsia oli loppujen lopuksi vain neljä, joten tutkimusaineisto jäi heidän osaltaan aika vähäiseksi. Lapsilta ei saa aina järkeviä vastauksia, vaikka pyrimme muotoilemaan kysymykset niin, että lasten pitäisi kuulla ja muotoilla vastauksiaan hieman pidemmin. Pohdimme, että haastateltaviksi olisi voinut ottaa myös esimerkiksi nelivuotiaita, jotta olisimme saaneet enemmän vastauksia. Nyt lasten tutkimustulokset jäivät melko suppeiksi. Emme kuitenkaan koe sitä suureksi ongelmaksi, sillä pääpaino oli kuitenkin työntekijöiden haastattelulla. Lasten haastattelut otimme tähän mielenkiintoisena lisänä, joka hyödyttäisi myös enemmän tilaajaa.

Vaikka lapset haastateltavina eivät aina ole totuudenmukaisia, koimme tutkimuksessamme hyvänä puolena sen, että pystyimme vertailemaan työntekijöiden ja lasten vastauksia keskenään. Vastaukset tukivat suurimaksi osaksi toisiaan, josta voidaan olettaa, että lapset ovat olleet totuudenmukaisia haastattelussa.

Eettisyyden huomioiminen tutkimuksen eri vaiheissa on tärkeää, Varsinkin meidän tutkimuksessa, sillä tutkimuksen kohteena oli lapsia. Halusimme olla tarkkoja aineistonkeruussa, joten hankimme vanhemmilta luvan lapsien haastatteluja varten. Tässä lomakkeessa (Liite 1) kerroimme opinnäytetyömme aiheen sekä painotimme anonymiteettiä tutkimuksessamme. Selitimme myös jokaiselle lapselle ennen haastattelun alkamista, mistä tutkimuksessamme on kyse ja painotimme myös heille, että heidän nimensä ei tule mihinkään näkyviin. Annoimme lapsille myös mahdollisuuden kieltäytyä haastattelusta. Litteroimme lasten haastattelut sanasta sanaan, jotta analysointivaiheessa saisimme mahdollisimman todenmukaisia tuloksia. Poistimme litteroinnissa kuitenkin kaikki vastauksissa ilmi tulleet nimet, jotta tutkimuksen anonymiteetti säilyisi.

Työntekijöiden kyselylomakkeessa kerroimme myös anonymiteetistä ja suullisesti kerroimme enemmän opinnäytetyöstämme ja sen tavoitteista. Kerroimme tutkimuksestamme kuitenkin enemmän vain tilaajapäiväkodin yhteyshenkilölle, mutta muille päiväkodin työntekijöille tieto jäi ehkä hieman vähäiseksi. Tähän olisimme voineet enemmän kiinnittää huomiota ja kertoa yleisesti kaikille työntekijöille enemmän prosessistamme.

Tutkimusta voisi viedä eteenpäin siten, että tutkisi eri englantipainotteisten päiväkotien menetelmiä sekä niiden toimivuutta. Näin saataisiin vertailtua eri toimintatapoja ja saataisiin hyvää pohdintaa aikaan siitä, mikä on lapsille paras tapa oppia vierasta kieltä. Päiväkodit saisivat toisiltaan

myös uusia ideoita erilaisiin menetelmiin, joka rikastuttaisi niiden päiväkotien toimintaa.

Kaiken kaikkiaan koemme, että onnistuimme tutkimuksessamme hyvin. Prosessimme eteni suunnitellun aikataulun mukaan ja opinnäytetyö saatiin valmiiksi aikataulussa. Koimme yhteistyömme tehokkaaksi ja luontevaksi sekä keskenämme että tilaajan kanssa. Tutkimuksemme hyödytti sekä meitä että tilaajaa, joka on mielestämme opinnäytetyössä myös tärkeä tavoite. Löysimme kuitenkin myös kehittämiskohteita opinnäytetyötämme ja koko prosessista joka osoittaa, että osaamme pohtia työtämme myös kriittisesti.

LÄHTEET

Aivoliitto (n.d.a). Kielen kehityksen keskeisiä saavutuksia. Haettu 22.1.2018 osoitteesta https://www.aivoliitto.fi/kiellellinen_erityisvaikeus/kiellellinen_erityisvaikeus/tunnistaminen/normaali_puheen_ja_kielen_kehitys

Aivoliitto (n.d.b). Kielen kehitys ja sen tukeminen ikäkausittain. Haettu 3.2.2018 osoitteesta https://www.aivoliitto.fi/kommunikaatiokeskus/kiellellinen_erityisvaikeus/vanhemmille/kielen_kehitys_ja_sen_tukeminen_ikäkausittain/1-2-vuotiaat

Alasuutari, M. (2005). *Mikä rakentaa vuorovaikutusta lapsen haastattelussa?* Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula. Haastattelu – Tutkimus, Tilanteet ja Vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Alasuutari, P. (1994). *Laadullinen tutkimus*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Alasuutari, P. (n.d.). Mitä on laadullinen tutkimus? Tampereen Yliopisto. Haettu 9.4.2018 osoitteesta http://www.wedu oulu.fi/tohtorikoulutus/jarjestettava_opetus/Alasuutari/Mita_laadullinen_tutkimus_on.pdf

Alisaari, J. & Reiman, N. (n.d.). Opetushallitus. Toimintaa kielenoppimiseen! Haettu 27.3.2018 osoitteesta http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/suomi-koulut/prime117.aspx

Bergroth, M. (n.d.). Kotimaisten kielten kielikylpy. Vaasan yliopiston julkaisuja selvityksiä ja raportteja. Haettu 28.2.2018 osoitteesta https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-617-3.pdf

Dufva, H. & Pietikäinen, S. (2009). Moni-ilmeinen monikielisyys. Jyväskylän yliopisto, kielten laitos. Haettu 28.2.2018 osoitteesta <https://journal.fi/pk/article/view/4789/4487>

Harju-Luukkainen, H. (2010). Sukellus kielikylpyyn-perustietoa vanhemmille kielikylvystä. Haettu 10.2.2018 osoitteesta https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/51253350/Sukellus_kielikylpyyn.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1518248629&Signature=jF3P%2BDID04pPTXmS6zUk4QHWBbHk%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DSukellus_kielikylpyyn_perustietoa_vanhem.pdf

Harju-Luukkainen, H. (2013). Kielikylpy Suomessa varhaiskasvatuksen kentällä – Mihin suunta tulevaisuudessa? *Varhaiskasvatuksen Tiedelehti* 1/2013, 2 – 23. Haettu 9.4.2018 osoitteesta <http://jecer.org/wp-content/uploads/2013/08/Harju-Luukkainen-issue2-1.pdf>

Helsingin kaupunki (2017). Perheen tuki. Kielenkehitys. Haettu 27.1.2018 osoitteesta <https://www.hel.fi/sote/perheentuki-fi/1-6-vuotiaat/lapsen-kasvu-ja-kehitys/puheen+ja+kielen+kehitys>

Hermanson, E. (2012). Kielen ja kommunikaation kehitys. Kotineuvola, 7/2012. Haettu 27.1.2018 osoitteesta https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00607

Hiidenmaa, P. (2003). *Suomen kieli – who cares?* Keuruu: Otava.

Jämsä, L. (2010). ”Jos siel on kuuma ja äiti ja isi sanoo et pyydä meille jäätelöä ni mä osaan pyytää icecream please”- esikouluikäisten lasten mielteitä englannin kielestä kielenpainotusmenetelmää käyttävässä päiväkodissa. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Laurea ammattikorkeakoulu. Haettu 27.3.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21152/OPPARI%20VALMIS.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kallonen, E. (2011). Ei tehdä tästä nyt numeroo – Kielisuihkutus osana varhaista kielenoppimista. Kieli, koulutus ja yhteiskunta. Haettu 8.2.2018 osoitteesta https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/26899/Maalis2011_Ei_tehda_tasta_nyt_nroo.pdf?sequence=1

Kananen, J. (2014). Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Juvenes Print: Suomen Yliopistopaino Oy.

Kinnarinen, T. (2011). Jos aivoilta kysyttäisiin, meillä ei kiivailtaisi kielten opiskelusta. Aivot tahtoisivat kasvaa kaksikielisiksi. Niin ne pitäisivät itsensä kunnossa pitkään. *Kaksi kieltä trimmaa aivot*. 8/2011. Haettu 9.4.2018 osoitteesta https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/kaksi_kielta_trimmaa_aivot

Koppinen, M., Lyytinen, P. & Rasku - Puttonen, H. (1989). *Lapsen kieli ja vuorovaikutustaidot*. Kirjayhtymä: Helsinki.

Korpela, M. & Lempinen, T. (2017). Kuvat monikielisen lapsen kielen oppimisen tukena. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Laurea ammattikorkeakoulu. Haettu 27.3.2018 osoitteesta http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129153/korpela_mira_lempinen_taru.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laurèn, C. (2000). Kielten taitajaksi – kielikylpy käytännössä. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Mannerheimin lastensuojeluliitto (2017). 4-5 -vuotiaan älyllinen kehitys. Nelivuotiaan puheen kehittyminen. Haettu 27.1.2018 osoitteesta <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/4-5-v/4-5-vuotiaan-alyllinen-kehitys/>

Mård-Miettinen, K., Palojärvi, A. & Palviainen, Å. (2015). Kaksikielisen pedagogiikan toteuttaminen päiväkodissa. Teoksessa J. Kalliokoski, K. Mård-Miettinen & T. Nikula (toim.) Kieli koulutuksen resurssina: vieraalla ja toisella kielellä oppimisen ja opetuksen näkökulmia. Haettu 7.2.2018 osoitteesta <https://journal.fi/afinla/article/view/53776>

Mäkinen, N. (2011). Toiminnalliset menetelmät kaksikieliseksi kasvamisen tukena. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Haettu 27.3.2018 osoitteesta http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/26983/Makinen_Noora.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nurmilaakso, M. (2011). Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä. Teoksessa M. Nurmilaakso & A-L. Välimäki (toim.) *Lapsi ja kieli – kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Unigrafia Oy – Yliopistopaino, 31 – 41

Opetushallitus (2016). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Haettu 28.1.2018 osoitteesta http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. (2003). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Teiss, K. (2012). Neuvoja monikieliselle ja -kulttuuriselle perheelle. Mosaikki 4/2012. Haettu 12.2.2018 osoitteesta http://mosaiikki.info/tampere.fi.php?id=2012_16_neuvoja

Torvi, H. (2016). ”HE TULEVAT YLPEIKSI OMISTA ÄIDINKIELISTÄÄN JA SE TUNTUU TODELLA HYVÄLTÄ” - Varhaiskasvattajien ajatuksia ja kokemuksia monikielisyyden tukemisesta ruotsalaisessa päiväkodissa. Opinnäytetyö. Centria ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Haettu 27.3.2018 osoitteesta http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117105/torvi_hanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vilka, H. (2007). *Tutki ja kehitä*. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

TUTKIMUSLUPA VANHEMMILTA

Hei!

Olemme Selina Herrala ja Jenni Nikkilä Hämeen ammattikorkeakoulusta ja opiskelemme sosionomeiksi. Teemme opinnäytetyötä koskien englannin kielen käyttöä päiväkodissa ja tavoitteenamme on selvittää erilaisia menetelmiä ja kokemuksia niin aikuisilta kuin lapsiltakin. Tutkimuksessamme ei tule esiin päiväkodin tai henkilöiden nimiä tai muita yksityiskohtia. Käytämme tutkimustietoa ainoastaan opinnäytetyössämme.

Lapseni _____ ☐saa ☐ei saa olla havainnoitavana päiväkodin arjessa osana tutkimustamme.

Lapseni ☐saa ☐ei saa osallistua pienimuotoiseen haastatteluun, jossa kartoitamme lasten mielipiteitä englannin kielen käytöstä päiväkodissa.

Huoltajan allekirjoitus _____

KYSELYLOMAKE

Tutkimuksemme käsittelee englanninkielen käyttöä päiväkodissa. Vastauksia käytetään vain opinnäytetyössämme, eikä tutkimuksessamme käy ilmi vastaajien nimiä.

1. Millaisissa tilanteissa käytät englantia?

2. Mitkä ovat sinun toimintatapojasi opettaa lapsille englantia?

2.1 Miten lapset oppivat mielestäsi englantia näillä menetelmillä?

3. Mikä on mielestäsi tehokkain tapa lapselle oppia englantia

4. Aiotko kehittää toimintatapojasi jollakin tapaa tulevaisuudessa? Jos kyllä, niin miten?

5. Mitä englanninkielen käyttö vaatii työntekijältä päiväkodissa?

6. Koetko työssäsi onnistumisen tunteita liittyen englannin kielen opettamiseen? Jos koet, niin missä tilanteissa?

7. Mikä merkitys on mielestäsi englanninkielen käytöllä varhaiskasvatuksessa?

8. Mitä eroja lasten välillä on englanninkielen oppimisessa?

9. Jos huomaat, että joku lapsi oppii hitaammin englantia kuin muut, miten toimit?

10. Käyttävätkö lapset englantia päiväkodin ulkopuolella?

11. Käyttävätkö lapset keskenään englantia päiväkodissa?

Kiitos vastauksista!

Terveisin, Selina Herrala & Jenni Nikkilä, HAMK

LASTEN HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Kielitaito:

-Ymmärrätkö aina, mitä aikuinen sanoo englanniksi?

Jos ei, niin miltä se tuntuu?

Jos et, niin mitä teet?

-Vastaatko suomeksi vai englanniksi aikuiselle, jos hän sanoo jotakin englanniksi?

Jos vastaat suomeksi, niin miksi et englanniksi?

-Puhutko koskaan muiden lasten kanssa englantia?

-Puhutko kotona englantia?

2. Menetelmät

-Missä tilanteissa/milloin aikuiset puhuvat englantia?

Entä suomea?

3. Mielipide:

-Tykkäätkö, että päiväkodissa puhutaan myös englantia?

Jos kyllä, niin miksi? Mikä on siinä kivointa?

Jos ei, niin miksi ei?

-Kumpaa haluaisit mieluummin käyttää päiväkodissa, suomea vai englantia?

QUESTIONNAIRE

The purpose of our thesis is to study the use of English in early education in a Finnish day care center. We are going to use the answers only in our thesis without any names.

1. In what kind of situations do you use English?

2. What are your methods in teaching English to children?

2.1 How do you think children learn English with these methods?

3. What do you think is the most effective way for a child to learn English?

4. Are you going to develop your methods somehow in the future? If you are going to, how?

5. What does it require from a staff member to speak English in a day care center?

6. Do you experience feelings of success in your work related to teaching English? If you do, in what kind of situations?

7. What do you think is the benefit of using English in early education?

8. What are the differences between children in learning English?

9. If you notice that some child learns English slower than others, what will you do?

10. Do the children use English outside the day care center?

11. Do the children speak English to each other in the day care center?

Thank you for the answers!

Regards, Selina Herrala & Jenni Nikkilä, Häme University Of Applied Science